

OMUL ECOLOGIC

NIKOLIĆ VASILIE

Institutul de Chimie Alimentară - București

Parafrazându-l pe Malraux am putea spune că: "Secolul 21 va fi un secol ecologic sau nu va fi deloc". Noi credem cu fermitate că va fi un secol ecologic. Dar pentru a fi astfel, în populația globului va trebui să predomină Omul Ecologic. Pentru o mai bună înțelegere este necesar să analizăm puțin sfera de cuprindere a acestei noțiuni, nu numai pentru a evita banalizarea ei prin uzură, datorită folosirii -uneori- abuzive a termenului de "ecologie" ci și pentru că, în viziunea noastră, noțiunea de "Ecologic" ar trebui să sintetizeze principalele trăsături definitorii ale omenirii.

În primul rând, conceptul de ecologie trebuie să cuprindă ideea de *etică Superioară*. Ce înțelegem prin aceasta? Înțelegem că noțiunea obișnuită de etică, folosită pentru relațiile interumane, trebuie extinsă pentru a cuprinde și relația om-natură. În sensul eticii superioare omul, comunitatea umană, trebuie să privească la natura înconjurătoare ca la un partener cu care îi este dat să coexiste în raporturi de respect și considerație dacă vrea să supraviețuiască în dezvoltările viitoare ale omenirii. Cultivarea în om a conceptului de etică superioară este, în primul rând, un act educațional și ea trebuie infiltrată cu persuasiune în conștiință de către mediul familial, școală și mijloacele de educare socială a omului matur.

Soliditatea raporturilor de etică superioară în relația om-natură depinde în primul rând de *Cunoaștere*. Avem convingerea că omul își va defini cu atât mai exact locul și rolul în natură cu cât va fi beneficiarul și depozitarul unui volum mai cuprinzător din tezaurul de cunoaștere al omenirii. Ignoranța nu poate oferi suportul necesar de care omul are nevoie pentru stabilitatea raporturilor sale etice

în sensul arătat mai înainte. Lărgirea sferei de cunoaștere va contribui la înnobilarea conștiinței astfel încât ceea ce a fost sădit prin educație în om să se completeze cu un comportament indus rațional, prin cunoaștere.

Efectul nemijlocit al celor două premize amintite va fi o atitudine de *Ocrotire a naturii* din partea Omului Ecologic, ca singură soluție posibilă. O atitudine dictată de conștiință, la baza căreia va sta educația, convingerile deduse din cunoaștere, fără a fi determinată de elemente coercitive sociale. Va trebui să dispară omul care rupe creanga, ucide pasărea, strivește nemotivat insectele sau murdărește pădurea sau apele curgătoare numai atunci când se asigură în prealabil că nu-l vede nimeni. El va ocroti natura prin imboldul forului său interior, modelat și remodelat în cursul întregii sale vieți.

În raporturile sale sociale Omul Ecologic va trebui să se autoghideze de o *Libertate înțeleaptă*. Noțiunea nu este nouă dar este inserată aici tocmai pentru că fără o libertate înțeleaptă nu se poate realiza o societate în care să domnească conceptul larg de ecologie în sensul celor arătate. Prin libertate înțeleaptă vizăm acea aspirație spre libertate a omului care este limitată de înțelegerea faptului că toți au dreptul la propria lor libertate și că acțiunile întreprinse în cadrul acestei libertăți nu trebuie să stânjenească în nici un fel pe cele ale semenilor noștri, îndreptății și ei la aceleași aspirații de libertate.

Un element fundamental al relațiilor interumane credem că trebuie să-i revină conceptului de *Omenie*. Atât de frumos și cuprinzător formulat de poporul nostru, conceptul de omenie are un iz autohton destul de greu traductibil în alte limbi cu întreaga sa bogăție de sensuri. Omul ecologic nu poate fi imaginat altfel decât păstrând relații de omenie față de semenii săi. Un comportament omenos reclamă unul la fel și această reciprocitate constituie cea mai sigură temelie a unei bune conviețuiri. Poate că acest popor, greu încercat de istoria sa multimilenară, nu s-a putut bucura prea mult de beneficiile și huzurul unei civilizații căpătate conjunctural, dar se poate mândri cu faptul că a creat concepte inconfundabile de Om, Omenos, Omenie, a căror noblețe și generozitate pot fi invidiate de alte popoare, mai norocoase decât noi în alte planuri ale existenței.

Pentru ca Omul Ecologic să-și poată manifesta plenar însușirile este nevoie și de un mediu social adecvat. Orânduirile viitoare, indiferent cum s-ar numi, trebuie să ofere *Garanții sociale* depline în planul libertății, al egalității, echității, dreptății, siguranței, încât un membru al acestor orânduirii, beneficiar al valențelor caracteristice Omului Ecologic, să nu se simtă ca un izolat social, acest sentiment trebuind să-l aibă acela care nu este ca el. Nu suntem siguri că vreuna din orânduirile parcurse de omenire până în prezent ar fi putut oferi, în mod real și nealterat de ipocrizia politică, aceste garanții sociale dar această constatare dublată de un optimism funciar ce ne este propriu, face să avem convingerea că în devenirea sa, omenirea mai are de parcurs etape de perfecționare nu numai pe plan individual, de la omul actual spre cel ecologic ci și pe plan social.

Optimismul amintit mai înainte derivă și din aceea că, atât omul cât și societatea și cei care îi determină mersul, devin din ce în ce mai dependenți de *Identificarea legităților* care guvernează lumea, natura și societatea. Identificarea și înțelegerea legităților fundamentale ale naturii și societății este o modalitate sigură pentru direcționarea corectă a evoluției sociale și interumane, deci cu reflectare profundă atât pe plan social cât și cel individual.

Pe această bază, în fine, se poate realiza opțiunea fundamentală a relațiilor interumane și anume aceea de *Eradicare a intoleranței*. Intoleranța, care a dezbinat timp de milenii oamenii, fie că era de natură religioasă, rasială, politică, etică, conceptuală sau altfel, nu mai poate fi prezentă în societatea în care va predomina Omul Ecologic. Este poate efortul cel mai mare de conștiință al omului, de a eradica din mintea sa orice fel de intoleranță față de categoriile ce clasifică convingerile sau starea fizică a oamenilor. Supremul efort va fi poate acela în care Omul Ecologic va trebui să admită coexistența sa cu cei care încă nu au atins acest nivel al dezvoltării umane.

Avem convingerea că omenirea se îndreaptă încet, uneori cu devieri și șovăieli dar în mod sigur, spre acest fel de om, spre acest fel de societate.

Fără a urmări o epatare cu orice preț, merită să reiterăm trăsăturile, definitorii după convingerea noastră, a Omului Ecologic. Acestea sunt:

Etica superioară

Cunoaștere

Ocrotirea naturii

Libertate înțeleaptă

Omenie

Garanții sociale

Identificarea legităților

Eradicarea intoleranței.

Sperăm că acest mic "trouvaille" să ne fie acceptat în spiritul toleranței care este, fără îndoială, prezent printre noi.